

Haberler > Yazarlar > Murat Yetkin > Belçika Kaidesi Gülen'in kabusu

Murat Yetkin

Belçika Kaidesi Gülen'in kabusu

16 Ağustos 2016

Yazdır Yazı Tipi

Türkiye'de dört gün sonra bir askeri darbe girişimi olacağını herhalde o tertibin içinde olanlar dışında kimse bilmiyordu.

Türkiye'nin Strazburg'taki Avrupa Konseyi Daimi Temsilcisi Büyükelçi Erdoğan İşcan 11 Temmuz 2016 günü önemli bir imza törenine katılıyordu.

Ankara'dan, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu aracılığıyla hükümetten aldığı talimat uyarınca, Türkiye'yi Avrupa Konseyi ile beş sözleşmeye daha taraf yapacak imzaları attı. "Böylece" dedi İşcan, "Avrupa Konseyi sözleşmelerine taraf olma düzeyimiz yüzde 48'den 53'e çıktı."

Avrupa hukuku ile biraz daha yakınlaşıyordu ve bu da hala akıbeti belli olmayan Göçmenler-Vize

anlaşması doğrultusunda önemli bir adımdı.

O beş sözleşmeden üçü, Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesinin ek protokolleri idi. Böylece Türkiye ta 1957’de yayınlanan Sözleşmeye tam taraf haline geliyordu.

O sözleşmede hangi hallerde suçlananların siyasi suçlu sayılıp sığınma verilmeyeceği de yazılıyordu.

Üçüncü madde aynen şunu söylüyordu: “Bir devlet başkanı, ya da ailesinin bir üyesinin canına kastetme, ya da kastetme girişimi bu sözleşmenin amaçladığı siyasi suç sayılmayacaktır.”

Başka türlü söylersek, eğer bir kişi bir ülkenin devlet başkanının canına kast etmiş, ya da etme girişiminde bulunmuşsa, Avrupa Birliği hukukunu da içine alan “Suçluların iadesi” sözleşmesi hükümlerine tabi olmuyor, siyasi sığınma koşulları dışında sayılıyor.

Bu kuşkusuz 15 Temmuz kanlı girişimine bizzat katılmakla suçlanan Türk Silahlı Kuvvetleri (eski) mensupları ya da onlarla aynı tertip içinde bulunan ve daha çok ABD ve AB ülkelerinden “muhalif” sıfatıyla siyasi sığınma amaçlayanlar için kötü haber, adeta kâbus.

Ama hükümetin asıl hedefi, artık iddianamelerde de yer alan suçlama ile “Fethullahçı Terör Örgütü (FETÖ)” lideri Fethullah Gülen’i ABD’den alıp yargılamak.

Peki, bu Avrupa Sözleşmesi ABD için de geçerli mi?

Avrupa sözleşmesi olarak değil ama evet geçerli.

Çünkü o cümle 7 Haziran 1979’da imzalandığı halde 12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra 1 Ocak 1981’de yürürlüğe giren *Suçluların Geri Verilmesi Ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Antlaşması* maddeleri arasında da aynen yer almış.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nde (AİHM) yıllarca yargıcılık yapmış emekli diplomat ve Meclis üyesi Rıza Türmen “Bu kural ABD’de de Avrupa’da geçerli” diyor.

Çünkü, uluslararası ceza hukukunda “Belçika Kaidesi” olarak da bilinen bu ilke artık Latince hukuk deyimiyle “jus cogens”, yani evrensel hukuk ilkesi sayılıyor; “insan öldürmek suçtur” kadar geçerli.

Türmen, “Darbe girişimiyle irtibatı, talimat alıp verdiği kanıtlanan herkes için bu geçerli olmalı” diyor. Evet, kanıtlandığı takdirde Gülen için de.

Çünkü, darbe girişiminde Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan’ın ailesiyle tatil geçirdiği Marmaris’teki motelin darbe girişimine katılan komandolarca basılması, koruma polislerinin öldürülmesi, kendisinin nerede olduğunun soruşturulması, cumhurbaşkanlığının bombalanması, keza Başbakan Binali Yıldırım’ın konvoyunun izlenmesi, ateş açılmış olması, Belçika Kaidesi’ne uygun durumlar; yani devlet yöneticileri ve aile üyelerinin canlarına kast edilmiş, kast etme girişiminde bulunulmuş. Amaç öldürme de kaçırma da olsa canını tehlikeye atan kasıt söz konusu.

Adalet Bakanı Bekir Bozdağ bu madde için “Çok önemli” dedi çünkü görüşmemizde ve şöyle devam etti: “Bu madde, darbe girişiminin yanı sıra Cumhurbaşkanı ve ailesinin canına kast etmenin siyasi değil, adi bir suç olduğunu uluslararası hukuk bakımından da söylüyor. ABD, aramızdaki anlaşmaya göre geçici tutuklama talebini gönderdiğimizde tutuklamalıydı, ama tutuklamadı. Şimdi İstanbul, Ankara, Diyarbakır ve İzmir savcılıklarının yakalama talepleri var. Bu taleplerde diğer suçların yanı sıra suikast ve suikast girişimi suçları da yer alıyor. ABD ile çalışmalarımızı buna göre de yürütüyoruz.”

Bu kurala Belçika Kaidesi denmesinin tarihi bir nedeni var. Aslında 19’uncu Yüzyılda Avrupa’yı kasıp kavuran siyasi cinayetler, suikastlar çağında siyasi suçlara sığınma verilmeyebileceğini bir genelgeyle ilk duyuran 1831’de Fransa olmuş. Ancak, bunu ceza yasasına ilk koyan, Fransa’da bir suikasta karışan bir saldırganın kaçıp sığınma talebinde bulunduğu Belçika olmuş 1833’te. Ve bu konuda ilk anlaşma da Belçika ile Fransa arasında 1834’te imzalanmış.

Belçika Şartı, modern hukuk diliyle yazılıp 1957 Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi’nde yerini almış.

Tesadüfe bakın ki, 15 Temmuz kanlı darbe girişiminden yalnızca dört gün önce bu anlaşmaya tam taraf haline gelmiş olması, şu anda bu tertibe karışmış olup da başka ülkelerde siyasi sığınma arayan herkesin kâbusu olmuş durumda.

Nuri Colakođlu bu Belcika Sarti’nin 1960’larda Sivasal Biloiler’de avrıntısıyla okutulduğunu hatırlıyor.

Hatta bir sözlü sınavda Seha Meray sormuş, o da bilince “10” vermiş. Şimdi de okutuluyor mudur acaba?

HER YERDE HÜRRİYET

DİĞER KANALLAR

[Facebook](#)

[Twitter](#)

[RSS](#)

[Kişisel Verilerin Korunması](#)

[Hürriyet Kurumsal](#)

[Bize Ulaşın](#)

Hürriyet
com.tr

© Copyright 2022 Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş